

Národní památkový ústav

**Památkový postup
Příprava poskytnutí aktuálních údajů
Národního památkového ústavu
a dalších podkladů pro pořizování
územně analytických podkladů**

Alena Krusová, Zuzana Syrová
Národní památkový ústav, generální ředitelství

Praha 2023

Tento památkový postup vznikl na základě institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace Národní památkový ústav poskytované Ministerstvem kultury na léta 2019–2023 (Vob IP DKVRO Památkový urbanismus). Navazuje na certifikovaný památkový postup, který byl zpracován v roce 2015 v rámci výzkumného projektu *Kulturně historicky cenná území jako součást národní a kulturní identity České republiky* (kód projektu DF 12P01OVV044), financovaného z Programu aplikovaného výzkumu a vývoje Národní a kulturní identity (NAKI) Ministerstva kultury České republiky (O uznání památkového postupu z roku 2015 bylo vydáno Osvědčení č. 6 Ministerstva kultury ČR, Odboru výzkumu a vývoje, čj. MK 63186/2015 OVV, Sp. zn. MK-S 143/2012 OVV, ze dne 22. 10. 2015).

Národní památkový ústav jako odborná organizace státní památkové péče v České republice vydává památkový postup v zájmu zajištění jednotného postupu přípravy poskytnutí aktuálních údajů Národního památkového ústavu (dále též NPÚ) a dalších podkladů pro pořizování územně analytických podkladů na základě Vyhlášky č. 500/2006 Sb., ze dne 10. listopadu 2006 o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, jako prováděcího předpisu, k § 26 odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), v platném znění, jak vyplývá ze změn provedených vyhláškou č. 458/2012 Sb., a vyhláškou č. 418/2022 Sb., a zároveň pro zajištění přípravy podkladů pro pořizování územně analytických podkladů v souladu s interní směrnici Národního památkového ústavu - Směrnici GŘ XXVIII/2019/NPÚ o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS vydané pod č. j. NPÚ-310/98382/2019.

Lektorovali:

(bude doplněno po obdržení lektorských posudků)

Text: © 2023, Ing. arch. Alena Krusová, CSc., Ing. arch. Zuzana Syrová

© 2023, Národní památkový ústav, generální ředitelství

ISBN xxxx (bude doplněno po získání certifikace)

OBSAH

VSTUPNÍ ÚDAJE	5
Výzkumná aktivita	5
Název památkového postupu.....	5
Cíl památkového postupu	5
Předmět památkového postupu a jeho popis	5
Zdůvodnění novosti postupu.....	6
Uplatnění památkového postupu.....	7
PŘÍPRAVA POSKYTNUTÍ AKTUÁLNÍCH ÚDAJŮ NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU A DALŠÍCH PODKLADŮ PRO POŘIZOVÁNÍ ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ (ÚAP)	8
Pokyny pro referenta.....	9
SLEDOVANÉ JEVY	10
Oddíl A.....	10
Sledované jevy typu U – údaje o území:	10
Pokyny pro referenta.....	10
Oddíl B.....	12
Sledované jevy typu Z – zjištění vyplývající z průzkumů území a typu D – další důležité dostupné informace o území:.....	12
Pokyny pro referenta.....	12
PODROBNĚ KE SLEDOVANÝM JEVŮM 11, 13A, 118	14
Sledovaný jev 11: Urbanistické a krajinné hodnoty.....	14
Popis sledovaného jevu:.....	14
Související metodická východiska:	14
Sledovaný jev 13a: Architektonicky nebo urbanisticky cenné stavby nebo soubory staveb, historicky významné stavby, místa nebo soubory staveb	15
Popis sledovaného jevu:.....	15
Související metodická východiska:	16
Související metodická východiska k původně sledovaným jevům 13, 14, 15, 19, 20:	16
Pokyny pro referenta ke sledovaným jevům 11, 13a.....	19
Sledovaný jev 118: Další záměry, pokud nejsou vyjádřeny jinou položkou	19
Popis sledovaného jevu:.....	19
Související metodická východiska:	19
Pokyny pro referenta ke sledovanému jevu 118	20
ZÁVĚR	21
POUŽITÉ ZKRATKY.....	22
PAMÁTKOVÉ INFORMAČNÍ SYSTÉMY	24
Odkazy pro veřejný / vyhrazený přístup do aplikací:.....	24
LITERATURA, PODKLADY	25

VSTUPNÍ ÚDAJE

Výzkumná aktivita

Dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKVRO) Národní památkový ústav na léta 2019—2023.

Název památkového postupu

Příprava poskytnutí aktuálních údajů Národního památkového ústavu a dalších podkladů pro pořizování územně analytických podkladů.

Cíl památkového postupu

Cílem památkového postupu je v dosavadní přípravě pro poskytnutí aktuálních údajů NPÚ o území a dalších podkladů pro pořízení územně analytických podkladů (dále též ÚAP) obcí a územně analytických podkladů krajů zohlednit nové změny legislativních předpisů ve smyslu změn prováděcího právního předpisu stavebního zákona (Vyhláška č. 13/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb.) a rovněž vydání interní směrnice NPÚ – Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ č. j. NPÚ-310/98382/2019 o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS tak, aby kvalita odborných podkladů umožnila NPÚ poskytovat pořizovateli ÚAP aktuální údaje o stavu a vývoji sledovaných území, jak je uvedeno v § 27 odst. 2 a 3 stavebního zákona. Z hlediska stavebního zákona se jedná o změnu Přílohy č. 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb., ze dne 10. listopadu 2006 o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve změnách provedených vyhláškami č. 458/2012 Sb., a č. 418/2022 Sb.

Předmět památkového postupu a jeho popis

Předmětem památkového postupu je zajištění zkvalitnění přípravy poskytnutí aktuálních údajů NPÚ o území a dalších podkladů pro pořízení ÚAP obcí (dále jen ÚAPo),¹ jejichž pořizovatelem jsou obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) a pro pořízení ÚAP krajů (dále jen ÚAPk), na kterých se podílí pracovníci generálního ředitelství a jednotlivých územních odborných pracovišť NPÚ.

Památkový postup navazuje na dosavadní praxi poskytování aktuálních údajů pro pořizování ÚAP pro území ORP a krajů a je nově připraven v souladu s interní směrnicí NPÚ – Směrnici GŘ XXVIII/2019/NPÚ č. j. NPÚ-310/98382/2019 o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS – i s příslušnými ustanoveními stavebního zákona. Památkový postup je zpracován výhradně pro výkon agendy poskytování údajů a přípravy dalších podkladů pro pořízení ÚAP od zpracování podkladů po výdej.

Památkový postup je rozdělen do dvou oddílů. Oddíl A se věnuje přípravě aktuálních údajů pro pořízení ÚAP ve smyslu výdeje podkladů pro jevy typu U – údaje o území pro účely pořizování ÚAP, pro něž je NPÚ zodpovědným poskytovatelem. Jedná se o jevy 5a (Památkové rezervace a památkové zóny a jejich ochranná pásma), 8a (Nemovité národní kulturní památky, nemovité kulturní památky a jejich ochranná pásma), 10 (Statky zapsané na Seznamu světového dědictví a jejich nárazníkové zóny. Sleduje i údaje, které se vážou k jevu 16 (území s archeologickými nálezy). Následuje oddíl B s přehledem jevů typu Z – zjištění vyplývající z průzkumů území (informace o architektonických a urbanistických hodnotách území, jejichž zdrojem je Geoportál památkové péče spolu s dalšími aplikacemi IISPP a jevy typu D – další důležité dostupné informace o území. Jedná se o jevy 11 (Urbanistické a krajinné hodnoty), 13a (Architektonicky nebo urbanisticky cenné stavby nebo soubory staveb, historicky významné stavby, místa nebo soubory), 118 (další záměry, pokud nejsou vyjádřeny jinou položkou). Oddíl A i B obsahuje pokyny pro referenta ve smyslu jak přistoupit ke zpracování podkladů pro údaje o území a dalších podkladů pro účely pořízení ÚAP včetně uvedení jejich zdrojů. U každého jevu oddílu B je pro potřeby jednotného odborného posouzení uveden popis jevu, který umožní referentovi orientaci v jednotlivých kategoriích jevů v příslušné tabulce Přílohy č. 1 k Vyhlášce č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence, ve znění změn provedených vyhláškami č. 458/2012 Sb., a č. 418/2022 Sb. Pro úplnost jsou uvedeny i dostupné komentáře k jevům (i z předchozích let sledování jevu), zejména ze zdrojů Ministerstva pro místní rozvoj. Pro větší přehlednost jsou v textu použity zkratky názvosloví, dle běžné zvyklosti.

¹ MÁCHOVÁ, Hana; VOLDŘICH, Vladimír. Druhá úplná aktualizace Územně analytických podkladů obcí, *Urbanismus a územní rozvoj*. Brno: Ústav územního rozvoje, ročník XV, č. 4/2012, s. 3, poznámka 1).

Zdůvodnění novosti postupu

Přínosem památkového postupu je zkvalitnění přípravy poskytnutí aktuálních údajů NPÚ o území a dalších podkladů za účelem zvýšení odborné úrovně podkladů připravovaných jednotlivými pracovišti NPÚ ve smyslu doplnění informací a příslušných dat o dalších kulturně-historických hodnotách území, jako podkladů pro účely pořizování ÚAP obcí i krajů, a to s ohledem na legislativní změny prováděcího předpisu stavebního zákona k obsahu ÚAP a vydání interní směrnice NPÚ – Směrnici GŘ XXVIII/2019/NPÚ č. j. NPÚ-310/98382/2019 o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS.

K 1. 1. 2007 nabyl účinnost zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánu a stavebním řádu (stavební zákon), který v §§ 26–29 uložil krajským úřadům (dále též KÚ) a obcím s rozšířenou působností (dále též ORP) pořádit ÚAP. Pořizovatelům ÚAP stavební zákon ukládá povinnost (§ 28) ÚAP průběžně aktualizovat na základě průzkumů území, údajů o území a dalších dostupných informací. Nejpozději do 4 let od jejich poslední úplné aktualizace je uložena povinnost pořádit návrh nové úplné aktualizace.

Úřady územního plánování ORP pořizují od roku 2007 ÚAPo pro své správní obvody v podrobnosti a rozsahu nezbytném pro pořizování územní plánu a regulačních plánů. KÚ pořizují ÚAPk pro území krajů v podrobnosti a rozsahu nezbytném pro pořizování zásad územního rozvoje.

NPÚ, jako odborná organizace Ministerstva kultury, je jedním z poskytovatelů údajů o území pro účely ÚAP ve smyslu § 27 odst. 3 stavebního zákona. Údaje NPÚ poskytuje v digitální formě, a to následně po jejich vzniku nebo po jejich zjištění, přitom zodpovídá za jejich správnost, úplnost a aktuálnost.

Při zpracování prvních ÚAP nebyl NPÚ pro poskytnutí podkladů pro údaje o území k aktuálním jevům dostatečně v celé šíři odborně připraven. Od roku 2007 NPÚ sice poskytuje údaje pořizovatelům ÚAP, avšak závazná metodika pro sledování všech jevů byla Ministerstvem pro místní rozvoj vydána až v roce 2019. Ke dni zpracování památkového postupu MMR vydalo v roce 2023 již třetí aktualizaci. NPÚ poskytoval aktuální údaje o území pro pořízení ÚAP dle tabulky sledovaných jevů části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území, Přílohy č. 1 k Vyhlášce č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence, následně ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. Od roku 2018 NPÚ poskytuje údaje na základě vyhlášky č. 13/2018, kterou se mění vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. Platnost vyhlášky č. 458/2012 Sb., skončí ke dni 1. 7. 2023. Od 1. 1. 2023 nabyla účinnosti další změnová vyhláška č. 418/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů. Příloha č. 1 k vyhlášce č. 500/2006 Sb., ve znění vyhlášky č. 16/2018 Sb., zahrnující klasifikaci jevů ÚAP se touto změnou nemění.

Pro sledované jevy ÚAP na základě novelizace vyhlášky č. 500/2006 Sb., která nabyla účinnosti dne 29. ledna 2018, ve které jsou spojeny původní dvě příručky (Standard sledovaných jevů pro ÚAP obcí a Standard sledovaných jevů pro ÚAP krajů), MMR připravilo aktualizovaný metodický návod. Dle tohoto metodického návodu je NPÚ poskytovatelem údajů sledovaných památkovou péčí pro jevy 5a, 8a, 10, 16 (oddíl A). Pro další jevy 11, 13a (oddíl B) NPÚ provádí z hlediska kulturních hodnot území vlastní průzkumy, data průběžně systematicky doplňuje a aktualizuje. Pro tyto jevy se metodický návod MMR odvolává i na Metodiku identifikace a klasifikace území s urbanistickými hodnotami (Kuča, Kučová 2015). Dalším jevem, v rámci kterých památková péče sleduje kulturní hodnoty v daných územích je jev 118 (Další záměry, pokud nejsou vyjádřeny jinou položkou).

K významným změnám došlo také od roku 2007 v přípravě podkladů pro účely pořizování ÚAP na straně NPÚ a jejich poskytování. Do konce roku 2015 byla tato data de facto připravována a vydávána ručními exporty z centrální geodatabáze památkového geografického informačního systému (PaGIS), databáze pro vedení ÚSKP MonumIS/NET a pomocných tabulek v prostředí sdílených Google dokumentů. Zavedenou praxi z tohoto období shrnul památkový postup „Příprava podkladů pro poskytnutí aktuálních údajů Národního památkového ústavu pro pořizování územně analytických podkladů“ z roku 2015. Ten ještě nemohl reagovat na, v té době neexistující, Památkový katalog a Geoportál památkové péče (dále jen Geoportál). Vznik těchto aplikací a jejich zprovoznění na začátku roku 2016 přinesl podstatné změny: prostorová (GIS) složka odborných dat je od tohoto okamžiku úzce provázána s atributy evidovanými v Památkovém katalogu. Tato data jsou zpřístupňována pomocí mapových služeb Geoportálu a z nich zkomponovaných mapových aplikací; jejich výdej zajišťuje objednávkový / výdejní modul Geoportálu. Pravidla a postupy výdeje dat pro účely pořizování ÚAP, která NPÚ poskytuje, zařazených do oddílu A tohoto památkového postupu, stanovuje interní směrnice NPÚ – Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS. Od vzniku a zprovoznění Památkového katalogu bylo počítáno s touto aplikací jako základní též pro shromažďování dat pro jevy zařazené zde do oddílu B, pro něž NPÚ není poskytovatelem, a to ve vazbě na publikování a poskytování prostorových dat prostřednictvím Geoportálu památkové péče. Shromažďování a publikování těchto dat však naráželo na několik nejen technických problémů, takže byla přerušena zavedená praxe jejich přípravy a poskytování. Tuto mezeru by měl tento památkový postup vyplnit.

Uplatnění památkového postupu

Uplatnění památkového postupu spočívá v přímém využití nastaveného postupu přípravy podkladů NPÚ pro poskytnutí sledovaných údajů o území a dalších podkladů pro pořizování ÚAPo či ÚAPk.

Památkový postup je určen pro interní potřeby NPÚ jako podklad pro pracovníky územních odborných pracovišť i generálního ředitelství, kteří se podílejí na přípravě podkladů NPÚ ve smyslu poskytování aktuálních údajů o území a dalších podkladů pro pořizování ÚAPo a ÚAPk. Jedná se o referenty na pozici specialisty na urbanismus a územní plánování, kulturní krajinu, lidovou architekturu, technické památky, včetně památkáře-garanta území, památkáře archeologa, pracovníků odboru EDIS ÚOP, odboru ED a informatiky GnŘ, kteří připravují podklady pro výdej údajů NPÚ o území pro účely pořizování ÚAP pro sledované jevy tzv. povinné (jevy 5a, 8a, 10, 16 odd. A) a další podklady pro jevy tzv. nepovinné (jevy 11, 13a, 118 odd. B), které pořizovateli ÚAP poskytuje NPÚ.

PŘÍPRAVA POSKYTNUTÍ AKTUÁLNÍCH ÚDAJŮ NÁRODNÍHO PAMÁTKOVÉHO ÚSTAVU A DALŠÍCH PODKLADŮ PRO POŘIZOVÁNÍ ÚZEMNĚ ANALYTICKÝCH PODKLADŮ (ÚAP)

Územně analytické podklady dle stavebního zákona představují nástroj územního plánování, územněplánovací podklad využívaný při pořizování územněplánovacích dokumentací (zásady územního rozvoje, územní plány, regulační plány) a jejich změn, při pořizování územních studií a pro rozhodování v území, viz § 62 odst. 1 stavebního zákona.

Definice ÚAP dle stavebního zákona:

Územně analytické podklady

§ 62

(1) *Územně analytické podklady slouží zejména jako odborný podklad pro pořizování územněplánovacích dokumentací, územních studií, územních opatření, vymezení zastavěného území a pro rozhodování v území.*

(2) *Územně analytické podklady obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, limitů využití území, záměrů na provedení změn v území, zjišťování a vyhodnocování podmínek udržitelného rozvoje území a určení problémů k řešení v územněplánovací dokumentaci.*

(3) *Náležitosti obsahu územně analytických podkladů stanoví prováděcí právní předpis.*

Data zahrnutá v tomto památkovém postupu dále do oddílu A a B, která NPÚ poskytuje v případě jevů typu U, nebo jsou v případě jevů typu Z a D obecně využitelná pro územně analytické podklady, mají společné to, že je tvoří prostorová data Památkového GIS provázaná s atributy evidovanými v Památkovém katalogu. Referent bude pro dílčí úkol, který bude řešit při přípravě podkladů, využívat aplikace Integrovaného informačního systému památkové péče (IISPP), Geoportál památkové péče a Památkový katalog. Pro tuto činnost musí mít odpovídající role, přidělované uživatelům vedoucím odboru INF. Mimo to, pokud je editorem PaGIS, může být přímo zapojen do vytváření prostorové složky těchto dat, pro které platí Pravidla editace PaGIS (viz <https://pagis.npu.cz/pro-editory-pagis/pravidla-editace-v-pagis/>). Ostatní referenti editují dle svých oprávnění atributovou složku dat, poskytovaných nebo využitelných pro územně analytické podklady, na straně Památkového katalogu. Prostorová identifikace entit evidovaných v Památkovém katalogu (prvků, právních stavů a nově i území s archeologickými nálezy) je editována rovněž v PaGIS. Platí pro ni pravidla dostupná na odkaze: <https://pagis.npu.cz/sheet/oo/r/609096534197320543>.

Výše uvedená data jsou primárně zpřístupňována prostřednictvím mapových služeb Geoportálu (<https://geoportal.npu.cz/web/Applications/LiveData>) a z těchto služeb zkomponovaných mapových aplikací (<https://geoportal.npu.cz/web/MapApplication>). Tyto služby a mapové aplikace umožňují získat okamžitý přehled o aktuálním stavu údajů v libovolném území. Většina z nich je veřejná a je tedy dostupná bez nutnosti registrace a přihlášení. To je nutné pouze v případě, že uživatel požaduje výdej digitálních dat. K jejich výdeji slouží objednávkový / výdejní modul Geoportálu (<https://geoportal.npu.cz/web/DataMarketOrder>). Přístupové údaje do výdejního modulu může zájemce mimo NPÚ získat na základě žádosti zasláné do datové schránky NPÚ, nebo na adresu iispp@npu.cz. Externím uživatelům, kteří takto možnost objednání dat získají, může být přidělena jedna ze základních rolí: partner ÚAP (tj. pověřený zaměstnanec pořizovatele ÚAP), nebo objednatel dat (tj. většinou externí spolupracovník podílející se na řešení konkrétních úkolů).

Zároveň s přidělením role má každý (interní i externí uživatel) stanoveno oprávnění na konkrétní balíčky / produkty a implicitní / maximální územní rozsah dat, které si může prostřednictvím výdejního modulu Geoportálu objednat. Produkty dostupné prostřednictvím výdejního modulu pak mají přiřazenu informaci o tom, zda k nim lze požadovat pasport údaje o území.

Pasportem údaje o území, jehož obsah je stanoven v Příloze č. 2 k vyhlášce 500/2006 Sb., potvrzuje NPÚ správnost a aktuálnost poskytnutého údaje o území. Pasport, obsahující podrobné informace o rozsahu poskytovaných dat, jejich zdrojích a struktuře, má dvě verze. Pro sledované jevy 5a, 8a a 10, tj. prostorová data ÚSKP, a pro sledovaný jev 16, tj. prostorová data SAS. Vydává se pouze pro tyto NPÚ poskytované jevy, v digitální podobě jako příloha příslušných datových balíčků, a to uživatelům s rolí partnera ÚAP. Oba pasporty jsou univerzální a jsou jednorázově podepsány oprávněnou osobou v souladu s hlavním organizačním řádem NPÚ (HOŘ). Jsou v nich uvedeny kontakty na osoby zodpovídající za odborný obsah a technickou stránku výdeje. Jejich obsah se mění pouze při změně datové struktury vydávaných dat nebo změně údajů oprávněné osoby či kontaktních osob.

Součástí každého balíčku dat vydaného objednávkovým / výdejním modulem Geoportálu je dále licenční ujednání. Předávaná data ÚSKP a SAS, která jsou dále poskytována jako údaje o území pro účely ÚAP, jsou opatřena licen-

cí Creative Commons BY-SA 4.0 = Uveďte původ – Zachovejte licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.cs>). Licenční ujednání je (po přihlášení na Geoportál) dostupné na odkaze: <https://geoportal.npu.cz/web/Data-MarketOrder/LicenseAgreement?productId=26>. Ujednání obsahuje údaje o tom, jakým způsobem mají být data citována včetně relevantního časového údaje o extrakci dat z centrálních databází.

Na ostatní data spadající do kategorie jevů typu Z – zjištění vyplývající z průzkumů území – se obdobně vztahuje přísnější licence Creative Commons Uveďte původ-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.cs>).

Připravuje se zpřístupnění dat ÚSKP a SAS jakožto otevřených dat (open data)². To se však bude týkat zjednodušení přístupu k těmto datům zájemcům, kteří nejsou pořizovateli ÚAP. Důvodem je to, že pořizovatel musí dostat data údajů o území pro jevy typu U s pasportem.

Objednaná data s pasportem vydává pověřený pracovník odd. GIS GnŘ s rolí productAdministrator (produktový administrátor). Data bez pasportu jsou vydávána automatizovaně, bez další kontroly.

Na základě standardní objednávky ve výdejním / objednávkovém modulu Geoportálu jsou data před výdejem kontrolována pouze v případě dat vydávaných s pasportem. Pro jejich kontrolu a evidenci platí pravidla podrobně stanovená interní směrnici NPÚ – Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS. Pro vydání dat s pasportem (tedy garantovaných dat) se směrnice odvolává na tříměsíční zákonnou lhůtu od zadání objednávky, resp. od data podání v případě zaslání žádosti prostřednictvím ESS. V případě, že pořizovatel ÚAP potřebuje data dříve, má možnost požádat o data bez pasportu. Je přitom upozorněn na skutečnost, že v takovém případě může data získat obratem po zadání objednávky, avšak bez kontroly, a tím záruky věcné správnosti a úplnosti.

Prostřednictvím výdejního modulu lze objednat i data, pro která není dosud vytvořen standardní produkt. Týká se to především dat, která dosud nejsou zpracována ve stejné podrobnosti a jejichž výdej vyžaduje určitou přípravu. K výdeji takovýchto dat slouží tzv. nestandardní objednávky, u nichž uživatel popíše, o jaká data má zájem a tato jsou mu připravena a vydána pověřeným pracovníkem odd. GIS GnŘ s rolí productAdministrator (produktový administrátor).

Role produktového administrátora umožňuje vedle výdeje dat také přidání dalších příloh k výdeji a sledování stavu objednávek. Objednávky bez pasportu (standardní i nestandardní) umožňují operativní výdej dat ÚSKP a ÚAN uživatelům Geoportálu dle nastavení jejich rolí. Uživatelé z řad pořizovatelů ÚAP (tj. uživatelé s rolí Partner ÚAP) tato data sice nemohou přímo zpracovat do ÚAP, ale mohou je využít při přípravě ÚAP.

POKYNY PRO REFERENTA

Referent připravuje odborný podklad pro poskytnutí aktuálních údajů o území pro účely pořizování ÚAP na základě § 63 odst. 2 písm. a) a jeho Přílohy č. 1 k vyhlášce č. 13/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územněplánovací dokumentaci a způsobu evidence územněplánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb., části A.³

Referent připravuje odborný podklad pro poskytnutí aktuálních údajů o území pro účely pořizování ÚAP v souladu s interní směrnici NPÚ – Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ vydanou pod č. j. NPÚ-310/98382/2019 o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS.

² NPÚ by měl postupovat obdobně jako AOPK (viz <https://gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/>).

³ K části B územně analytické podklady krajů, NPÚ poskytuje stejné aktuální údaje pro ÚAP pro jako pro území obcí, viz níže.

SLEDOVANÉ JEVY

Oddíl A zahrnuje sledované jevy typu U – údaje o území – 5a, 8a, 10, 16.

Níže uvedené sledované jevy spadají do režimu památkového zákona, tzn., že pro údaje o území k pořizování ÚAP u jevů 5a, 8a, 10 je na základě § 63 odst. 2 písm. a) stavebního zákona NPÚ poskytovatelem.

Oddíl A zahrnuje i sledovaný jev č. 16, který rovněž spadá do režimu památkového zákona. Poskytovatelem jsou zde KÚ, jejichž podklady vycházejí zejména z údajů Státního archeologického seznamu (dále jen SAS) ČR. NPÚ proto pokládá za účelné a systémové tyto údaje poskytovat souběžně.

Příprava se řídí interní směrnici NPÚ – Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ vydanou pod č. j. NPÚ-310/98382/2019 o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS.

Sledované jevy typu U – údaje o území:

- 5a** Památkové rezervace a památkové zóny a jejich ochranná pásma
- 8a** Nemovité národní kulturní památky a nemovité kulturní památky a jejich ochranná pásma
- 10** Statky zapsané na Seznam světového dědictví a jejich nárazníkové zóny
- 16** Území s archeologickými nálezy

POKYNY PRO REFERENTA

Data pro jevy 5a (Památkové rezervace a památkové zóny a jejich ochranná pásma), 8a (Nemovité národní kulturní památky a nemovité kulturní památky a jejich ochranná pásma), 10 (Statky zapsané na Seznamu světového dědictví a jejich nárazníkové zóny) tvoří prostorová data Ústředního seznamu kulturních památek (ÚSKP). Jsou dostupná formou souborného produktu výdejního modulu *Datové sady pro povinné jevy ÚAP* (<https://geoportal.npu.cz/web/DataMarketOrder/ProductDetail?productId=26>).

V rámci sledovaného jevu 8a jsou data kulturních památek (dále jen KP) aktuálně vydávána pouze jako hlavní definiční body. Data plošného vymezení KP a podrobné bodové identifikace jejich částí nejsou zahrnuta do souborného produktu a jejich výdej lze objednat na Geoportálu pouze formou nestandardní objednávky. S jejich doplněním do souborného produktu se počítá až po dokončení digitalizace rozsahů ochrany KP (aktuálně zpracováno přibližně 95 %).

Základním podkladem pro územní plánování je v případě dat ÚSKP bodová identifikace a plošné (polygonové) vymezení rozsahu ochrany. V obou případech se ke geometrické části prvků připojuje několik základních atributů evidovaných v ÚSKP, z nichž nejdůležitější jsou datum nabytí právního stavu (*datumStavuOchrany*), název právního stavu (*PrstavNazev*), rejstříkové číslo ÚSKP (*rejstrikoveCisloUSKP*), kód a název typu ochrany (*typOchrany-Kod* a *typOchranyNazev*). Připojují se i odkazy na záznam ve veřejné a vyhrazené části Památkového katalogu (*urlExt* a *urlInt*). V publikovaných a vydávaných datech každému typu ochrany odpovídá samostatná mapová služba, resp. vrstva, existující také jako samostatné produkty výdejního modulu Geoportálu.

Pro geometrickou část bodové identifikace jsou využívány prostorové identifikátory PaGIS, na které je v Památkovém katalogu vázána prostorová identifikace chráněných prvků. Zobrazení stavu ochrany přitom závisí na korektním vyplnění atributů v Památkovém katalogu. Editace na straně PaGIS zahrnuje de facto dvě samostatné třídy prvků – definiční a přírůstkové (návrhové) body. V zájmu žádoucího zjednodušení pro uživatele je pro publikování těchto bodů v mapových službách a aplikacích pro jejich výdej od března roku 2022 prováděno automatizované slučování do jedné vrstvy.

Pro vymezení plošného rozsahu ochrany je využívána editační třída prvků centrální geodatabáze *Ochr_Prstav_P* zahrnující polygonová vymezení všech typů ochrany. Jejich vazbu na záznamy Památkového katalogu zajišťuje společný identifikátor *AktStav_id*, kterým je určena vazba daného právního stavu na konkrétní právní akt; v Památkovém katalogu musí být přitom z několika připojených právních aktů provázán pouze jeden, určující aktuální rozsah ochrany.

Jednomu záznamu v Památkovém katalogu může odpovídat více polygonů – prostorově oddělených nebo se společnou hranicí. Tyto polygony jsou na základě společného atributu *AktStav_id* od roku 2022 pro publikování a výdej dat automatizovaně slučovány tak, aby vyhověly požadavkům na účelové územní prvky (ÚÚP) do Registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN). Těmi by se měly (po splnění nezbytné legislativní podmínky) stát v první etapě památkové rezervace, památkové zóny a ochranná pásma. Výhledově se přitom počítá i s tím, že jako data pro ÚAP by mohly být (po nezbytných legislativních úpravách) využívány přímo ÚÚP, což by znamenalo významné zjednodušení pro poskytovatele i pořizovatele ÚAP.

Způsob, jakým jsou data ÚSKP vytvářena určuje interní směrnice NPÚ – Směrnice GŘ XXIX/22 z 19. 12. 2022 – vedení Ústředního seznamu kulturních památek ČR (<https://intranet.npu.cz/dms/-/doc/file/9346035>). V rámci Památkové-

ho katalogu představuje Ústřední seznam jednoznačně vyčleněnou část záznamů Soupisu, propojených vazbami na evidované právní stavy. Editaci prvků katalogu v Soupisu (především odborný popis, kategorizaci, fotografickou a další dokumentaci atd.) a prostorovou identifikaci v PaGIS zajišťují odbory EDIS příslušných ÚOP, editaci právních stavů – Rejstříku ÚSKP (především prohlašování a rušení prohlášení či změn rozsahu ochrany) odbor ED GnŘ. Editaci prostorových dat plošných rozsahů ochrany zajišťují (ve spolupráci s příslušným pracovníkem EDIS a editory GnŘ) editoři PaGIS jednotlivých ÚOP. Vytvořená data ve formě samostatné geodatabáze předávají na sdílené úložiště pagis.npu.cz oddělení GIS GnŘ k dalšímu zpracování, technické kontrole a k začlenění do centrální geodatabáze PaGIS.

Data pro sledovaný jev 16 tvoří prostorová data Státního archeologického seznamu (dále jen SAS). Jsou dostupná formou produktu výdejního modulu *Území s archeologickými nálezy – vymezení rozsahu* (<https://geoportal.npu.cz/web/Data-MarketOrder/ProductDetail?productId=31>). Propojují grafickou část dat uloženou v geodatabázi Informačního systému o archeologických datech (dále jen ISAD) s atributy evidovanými ve Státním archeologickém seznamu prostřednictvím aplikace ISAD. V současné době je před dokončením a spuštěním nová aplikace ISAD s databázovou částí plně integrovanou do Památkového katalogu a prostorovou složkou dat do PaGIS, která nahradí stávající verzi z roku 2014. Zprovozněna by měla být před koncem června 2023. Na struktuře vydávaných dat se tato změna podstatněji neprojeví.

Data ÚAN (území s archeologickými nálezy) jsou vydávána ve stejné struktuře, v jaké jsou evidována v SAS prostřednictvím aplikace ISAD, nově Památkového katalogu. ÚAN jsou v SAS evidovány ve struktuře charakterizující exponovanost výskytu archeologických nálezů v krajině, na jejichž základě je území republiky rozdělené na ÚAN dle 4 kategorií ÚAN I–IV. V databázi SAS se přitom evidují pouze záznamy pro kategorie I, II a IV. Rozsah ÚAN III území, na kterém ještě nebyl rozpoznán a pozitivně doložen výskyt archeologických nálezů, ale je zde pravděpodobnost jejich výskytu, představuje celou zbývající plochu republiky mezi územími kategorie I, II, a IV. Záznamy k jednotlivým ÚAN v databázové části jsou propojeny s grafickými daty prostorového vymezení v geodatabázi. Prostorová vymezení ÚAN se obecně provádějí nad polohopisnými podklady v podobnostech základních map ČR. Záznamu pro každý ÚAN v databázi je přiřazen právě jeden polygon plošných vymezení v geodatabázi. Tuto vazbu zajišťuje unikátní identifikátor *IDSAS* (v Památkovém katalogu *id SAS*). Z atributů ÚAN jsou dále důležité název území s archeologickými nálezy (*NAZEVUAN*), kategorie ÚAN (*kat*), datum začátku platnosti ÚAN (*platn_od*) a z připojených atributů lokalizace ÚAN popisem (*lokalizace*).

Se vznikem nové aplikace ISAD integrované do Památkového katalogu by k vedení dat v ISAD, resp. SAS, měla vzniknout nová směrnice, tak jako tomu bylo v případě ÚSKP.

Přípravu výdeje údajů o území pro jevy 5a, 8a, 10, 16 podrobně popisuje interní směrnice NPÚ – Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ vydaná pod č. j. NPÚ-310/98382/2019 o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS.

Pro data vydávaná s pasportem údaje o území stanovuje směrnice pravidla kontroly dat pro ÚAP před výdejem a postupy evidence a schvalování výdeje v oddělené evidenci ESS (*000/ÚAP/Objednávky dat pro ÚAP*). Platí zde dvouměsíční termíny pro kontrolu vydávaných dat vedoucími pracovníky odboru evidence a dokumentace příslušného územního odborného pracoviště, resp. odboru archeologie generálního ředitelství v případě dat SAS. Po této kontrole má oddělení GIS generálního ředitelství NPÚ další měsíc na aktualizaci dat pro výdej.

Základní údaje pro kontrolu dat před výdejem jsou zapisovány ve sdílené tabulce „ÚAP termíny“, dostupné na odkaze <https://pagis.npu.cz/sheet/oo/r/465934192144818850>. Tabulka je uložena na sdíleném úložišti NPÚ pro oddělenou editaci dat PaGIS pagis.npu.cz, kde je vedena i evidence předávaných dat revizí rozsahu ochrany. Tabulka soustřeďuje na jednom místě přehlednou formou údaje o žádostech o poskytnutí dat ÚAP prostřednictvím Geoportálu i ESS. Tabulku vede oddělení GIS GnŘ. Na úložiště nepřihlášení uživatelé ji mohou kontrolovat přímo na výše uvedeném odkaze. Ostatní uživatelé úložiště ji mohou editovat podle přidělených oprávnění po přihlášení, resp. zadání hesla.

Základní informace o výdeji dat ÚSKP i SAS pro účely ÚAP jsou uvedené na webu NPÚ a na Geoportálu památkové péče (<https://geoportal.npu.cz>, dále jen Geoportál), pod samostatnou položkou menu (Poskytování údajů o území pro účely pořizování územně analytických podkladů <https://geoportal.npu.cz/web/UAP>).

Tato data jsou publikována základní veřejnou mapovou aplikací Geoportálu ÚSKP a SAS (*data pro ÚAP*) – <https://geoportal.npu.cz/webappbuilder/apps/100/>. Vedle ní zde uživatel najde v mapové aplikaci *Přehled výdeje dat pro ÚAP* – <https://geoportal.npu.cz/webappbuilder/apps/101/> – vizualizaci historie a stavu žádostí a výdeje těchto dat.

S ohledem na permanentní proces aktualizace dat Památkového GIS, Památkového katalogu i ISAD je první z těchto aplikací důležitá pro operativní zjištění aktuálních informací o stavu ochrany. Alternativně lze k tomu využít mapové služby, použité pro její kompozici, které uživatel najde v metadatovém katalogu Geoportálu:

- Mapová služba ÚAP – povinné jevy – definiční body
- Mapová služba ÚAP – povinné jevy – vymezení rozsahu
- Mapová služba území s archeologickými nálezy

Oddíl B zahrnuje sledované jevy typu Z a typu D, pro něž NPÚ není poskytovatelem – 11, 13a, 118

Jedná se o údaje o území, která v případě jevů 11 a 13a získává pořizovatel průzkumem v území, případně si tento průzkum zadává u externího zpracovatele. Data, která NPÚ shromažďuje, průběžně aktualizuje a doplňuje v rámci své odborné činnosti, slouží přitom pořizovateli pouze jako jeden z podkladů.

Jejich uplatnění i nad rámec památkového zákona vyplývá již z Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy⁴ a Evropské úmluvy o krajině.⁵

Sem patří např.: stavby, jejich soubory, díla typu drobná architektura, sochy, nezapsané do Ústředního seznamu kulturních památek (dále jen ÚSKP), které tak nejsou v režimu památkového zákona, a které pro účely předání dalších podkladů o území pro pořizování ÚAP NPÚ sleduje primárně mimo památkově chráněné objekty a území.

Jev 118 – Další záměry, pokud nejsou vyjádřeny jinou položkou – reprezentují v datech NPÚ prvky Soupisu evidované v Památkovém katalogu a jevy evidované v ÚSKP, pro něž není NPÚ poskytovatelem – právní stavy fáze ochrany I (podání návrhu na prohlášení) a H (zahájení řízení o prohlášení).

Sledované jevy typu Z – zjištění vyplývající z průzkumů území a typu D – další důležité dostupné informace o území:

- 11** Urbanistické a krajinné hodnoty
- 13a** Architektonicky nebo urbanisticky cenné stavby nebo soubory staveb, historicky významné stavby, místa nebo soubory staveb
- 118** Další záměry, pokud nejsou vyjádřeny jinou položkou

POKYNY PRO REFERENTA

Na straně NPÚ bylo při vzniku a zprovoznění Památkového katalogu počítáno s touto aplikací jako základní pro shromažďování dat i pro jevy, pro něž NPÚ není poskytovatelem, a to ve vazbě na publikování a poskytování prostorových dat prostřednictvím Geoportálu památkové péče. Shromažďování a publikování těchto dat však narazilo a dosud naráží na několik nejen technických problémů. Klasifikace jevů ÚAP, které měly být přiřazovány k záznamům soupisu, doznala výrazných změn vyhláškou č. 13/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územněplánovací dokumentaci a způsobu evidence územněplánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. Takové změny, které nelze vyloučit ani v budoucnosti, mají v případě striktní klasifikace dle jevů uvedených ve vyhlášce za přímý důsledek další úpravy aplikací IISPP i příslušného slovníku Codebooku. Určitým řešením mohlo být zneplatňování zdrojových právních aktů ve vazbě na klasifikované jevy, které se však pro finanční náročnost nepodařilo prosadit. Codebook aktuálně umožňuje pouze zneplatňování klasifikovaných jevů jako takových s tím, že starý jev je nahrazen jevem novým. Tím se ovšem trvale ztrácí případné starší podrobnější klasifikace a starý jev také nemusí mít adekvátní nový ekvivalent. Další podstatnou skutečností je to, že NPÚ nemá dostatečné kapacity na plošné provádění takové klasifikace a její aktualizaci. Nabízí se přitom možnost publikovat a vydávat „pouze“ hodnotnou část soupisu bez nutnosti klasifikovat přesně jevy dle vyhlášky, která se v budoucnu opět může změnit. Trvale sledované atributy, které by pro potřebný výběr bylo možno využít, již v Katalogu jsou, případně je možno je doplnit. Taková data mohou mít pro zpracovatele dat ÚAP stejný význam jako další prameny a literatura, které by měli pro přípravu ÚAP využít.

Odborná data, které může NPÚ pořizovateli ÚAP vydat jako podklad pro jevy 11 a 13a pocházejí z různých starých a podrobných průzkumů, které rozhodně nepokrývají rovnoměrně celé území ČR. Není tedy možno je vybavit pasportem údajů o území, v němž by NPÚ mohl potvrdit jejich aktuálnost a správnost tak, jako je tomu u údajů typu U. S ohledem na možnou zastaralost a neúplnost dat není ale zároveň vhodné vydávat tato data bez kontroly. Proto je lze objednat pouze formou nestandardní objednávky.

Pouze formou nestandardní objednávky lze aktuálně objednat i data pro jev 118 – Další záměry, pokud nejsou vyjádřeny jinou položkou – t. j. v případě NPÚ prvky Soupisu evidované v Památkovém katalogu a jevy evidované v ÚSKP, pro něž není NPÚ poskytovatelem – právní stavy fáze ochrany *podání návrhu na prohlášení (I)* a *zahájení řízení o prohlášení (H)*. Důvodem je především skutečnost, že dosud není zajištěno úplné propojení prostorové složky těchto dat v PaGIS s atributy evidovanými v Památkovém katalogu (viz níže). S ohledem na to, že tato data by neměla být vydávána bez

⁴ Dostupná online: <http://www.npu.cz/pro-odborniky/pamatky-a-pamatkova-pece/zakony-mezinarodni-dokumenty/mezinarodni-dokumenty/umluva-architektonicke-dedictvi/>.

⁵ Dostupná online: http://www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva.

kontroly, je vznik nového balíčku / produktu výdejního / objednávkového modulu Geoportálu vázán na vznik pasportu údaje o území. Výdej pak bude moci fungovat na obdobných principech, jako je tomu u dat pro jevy 5a, 8a, 10.

Základní údaje pro kontrolu dat nestandardních objednávek před výdejem jsou (stejně jako u dat standardně poskytovaných pro jevy 5a, 8a, 10, 16) zapisovány ve sdílené tabulce *ÚAP termíny*, dostupné na odkaze <https://pagis.npu.cz/sheet/oo/r/465934192144818850>.

Data sloužící pořizovateli jako podklad pro zpracování jevů 11, 13a, 118 jsou vydávána bez pasportu. K výdeji je však vždy přiložen popis dat s uvedením dat a podrobností průzkumů v rámci požadovaného územního rozsahu; dle konkrétní situace i citace průzkumů.

Na možnost objednání dat, která mohou sloužit jako podklad pro zpracování údajů o území pro jevy 11, 13a, 118 jsou pořizovatelé upozorněni na informativní stránce Geoportálu pod samostatnou položkou menu (*Podklady pro údaje o území, pro něž není NPÚ poskytovatelem*).

Podobně jako u ostatních dat, pokud pořizovatel nechce zadávat nestandardní objednávku, může využít mapové služby jimiž jsou tato data publikována v aplikacích Geoportálu, především aplikaci *ÚSKP a SAS (data pro ÚAP)* – <https://geoportal.npu.cz/webappbuilder/apps/100/>. V té je v obsahu mapy možno zvolit mapový projekt UAP 118, který obsahuje navíc i data z hlediska výdeje dat pro NPÚ jako poskytovatele nepovinných jevů ÚAP: především jevu 118 (Další záměry změn v území, tj. návrhy změn rozsahu ochrany včetně nových návrhů na prohlášení nebo jeho zrušení) a jevy 11, 13a (Urbanistické a krajinné hodnoty a architektonicky nebo urbanisticky cenné stavby nebo soubory staveb, historicky významné stavby, místa nebo soubory staveb), tj. další prvky evidované v soupisové části Památkového katalogu).

Důležitým pramenem jsou i další data publikovaná na Geoportálu. V mapové aplikaci *Zájmy památkové péče* (<https://geoportal.npu.cz/webappbuilder/apps/42/>) najde uživatel kromě stávajících stavů ochrany rovněž výše popsané nové návrhy a návrhy změn. Území, která byla předmětem řešení různých tematických map jsou v něm rozčleněna na urbanistické prvky – urbanistické bloky a prostory – a objekty s minimálně základním vyhodnocením památkového zájmu.

Podrobnější zpracování poskytuje mapová aplikace *Odborné revize chráněných území* (<https://geoportal.npu.cz/webappbuilder/apps/53/>). Ta mimo vrstvy návrhů změn rozsahů ochrany obsahuje i podrobnější analýzy řešených území. Základní vrstvu představuje rozčlenění území na urbanistické bloky a prostory a jejich základní klasifikaci na části A (určující charakter území), B (dotvářející charakter území), C (doplňující charakter území) vycházející z metodiky zpracované Ing. arch. Alešem Vošahlíkem pro první památkové zóny v roce 1981, aktualizované pro potřeby zpracování odborných revizí v GIS.

PODROBNĚ KE SLEDOVANÝM JEVŮM 11, 13A, 118

Sledovaný jev 11: Urbanistické a krajinné hodnoty

Popis sledovaného jevu:

Urbanistickou hodnotou se myslí intravilány sídel s cennou urbanistickou strukturou, s obvykle i dochovanou parcelací, zahrnující části sídel, rozptýlené zástavby. Jedná se o plošný jev, zahrnující jednotlivé prvky. Sledovány mohou být i jednotlivé objekty, soubory staveb spoluvytvářející charakter sídla resp. rozptýlené zástavby včetně prvků typu drobná architektura, sochy, historické zahrady a parky.

Krajinnou hodnotou se myslí přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa nebo oblasti dokladující jejich vývoj. Jedná se o jev dokládající symbiotický vývoj přírodních podmínek a dlouhodobého kulturního převrstvování.

Pro její zachování je zásadní respektování měřítka a harmonických vztahů v krajině (harmonické vztahy v krajině – vyjadřují soulad činnosti člověka a přírodního prostředí (absence rušivých jevů), trvalou udržitelnost užívání krajiny, harmonický soulad jednotlivých prvků krajinné scény).⁶

Související metodická východiska:

→ Komentář ke sledovaným jevům dle MMR (12/2019):⁷

Urbanistické a krajinné hodnoty zahrnují:

- **regiony lidové architektury** – území se zvýšeným výskytem hodnotných objektů lidové architektury, dochovaných ve svém tradičním výrazu v rámci hmotové a urbanistické skladby nebo materiálové charakteristiky,
- dochovaná **historická kulturní krajina a historické krajinné struktury** (např. uspořádání sídel, cestní sítě a zemědělsky využívaných ploch, lesních komplexů a vodních útvarů vycházejících z přírodních podmínek a historického vývoje osídlení), komponovaná krajina (záměrné propojení přírodních a kulturních hodnot),
- **významné krajinné dominanty** – typické znaky, které mají v dané krajině zásadní význam, určují její charakter a hodnotu, změna takové přírodní (např. geologické útvary, významné prvky krajinné zeleně) či kulturní dominanty obvykle znamená změnu celého krajinného rázu v daném místě,
- **urbanistické a přírodní osy, kompoziční osy v krajině** – linie, která dává prostoru logický řád; urbanistická osa je formována zástavbou, kompoziční osa v krajině nejčastěji stromořadím, přírodní osa je tvořena např. řekou, údolím,
- **významné stavební dominanty** – stavby a jejich soubory, včetně staveb zapsaných na Ústřední seznam kulturních památek, jejichž umístění v terénu či charakter je činí výrazně viditelné a do velké míry ovlivňující vizuální charakter sídla i krajiny,
- **pohledově exponovaná místa** – místa dobře viditelná (častých pohledů), místa v pohledové ose; mohou, ale nemusí být zdůrazněna dominantou,
- **významné vyhlídkové body** – veřejně přístupná místa, jejichž vyvýšené umístění v terénu (vrchol kopce, úbočí) nebo v rámci stavby (rozhledna, věž) umožňuje přehlednout významnou a atraktivní část okolního území, nebo naopak veřejně přístupná místa s výhledem ze sídla ven do krajiny, měl by být uveden též úhel / směr výhledu,
- **horizonty** – přirozená linie v krajině, která pohledově uzavírá část území vůči vzdálenějším částem sídel či krajiny; typicky navazující hřebeny kopců či hor,
- **pohledové osy** – záměrně vedené pohledy na dominanty, na pohledově exponovaná místa,
- **průhledy** – pohled na význačný cíl skrze urbanistické či přírodní osy (údolím, komponovanou osou v krajině).

Urbanistické hodnoty (ostatní)⁸ jsou všechna území, na nichž se dochovala alespoň některá složka historické urbanistické struktury sídla, nejčastěji půdorysná struktura sídla a obvykle i parcelace a půdorysná skladba zástavby, nikoli však

⁶ VOREL, Ivan; SKLENIČKA, Petr. *Péče o krajinný ráz – cíle a metody*. Praha: ČVUT, 1999. s. 159–187. ISBN 80-01-01979-9.

⁷ *Metodika sledovaných jevů pro územně analytické podklady, metodický návod k příloze č. 1 vyhlášky 500/2006 Sb.*, [online] Praha: MMR, prosinec 2019; ISBN: 978-80-7538-243-6.

⁸ KUČOVÁ, Věra; DOSTÁLEK, Jiří; EHRlich, Marek; KUČA, Karel; PACÁKOVÁ, Božena. *Metodika tvorby standardizovaného záznamu krajinné památkové zóny*. Praha: Národní památkový ústav, 2014, s. 38–39. ISBN 978-80-7480-022-1.

hmotová struktura (a historická architektonická podoba staveb). Jde tedy obecně o všechny části zastavěné plochy sídel (intravilánu), které existovaly v polovině 20. století a později nebyly zásadním způsobem proměněny (převrstveny). Výběrově sem lze zařadit i území zformovaná později, pokud urbanistické hodnoty vykazují.

Historická zahrada/park⁹ je dílo významné z hlediska dějin nebo umění, utvářené záměrně jako architektonická a vegetační kompozice. Obě složky, stavební a rostlinná, jsou v této kompozici zastoupeny a uspořádány podle skladebných pravidel, přijatých a zavedených v určitém slohovém údobí.

→ **Komentář ke sledovanému jevu dle MMR (10/2014):¹⁰**

Urbanistickou hodnotou se myslí intravilány sídel si esteticky cennou urbanistickou kompozicí nezapsané v ÚSKP, zahrnující části sídel, rozptýlené zástavby, historické zahrady a parky.

Urbanistická hodnota území spočívá například v uspořádání, návaznosti i vlastnostech prostorů a staveb, zejména přístupných veřejnosti (průhledové osy, orientační, architektonické dominanty území, členitost a různorodost zástavby apod.). Jedná se nejen o hodnotu dlouhodobě rozvíjené urbanistické struktury jednotlivých sídel a jejich vazeb, ale i o hodnotu krajiny, vytvořené a kultivované dlouhodobým hospodařením.¹¹

→ **Komentář ke sledovanému jevu dle MMR (06/2011):¹²**

Urbanistickou hodnotou se myslí území s historicky i esteticky cennou urbanistickou kompozicí zahrnující části sídel, rozptýlené zástavby nebo urbanizované krajiny.

→ **Komentář ke sledovanému jevu dle MMR (2003):¹³**

Urbanistická hodnota území spočívá např. v uspořádání, návaznosti i vlastnostech prostorů a staveb, zejména přístupných veřejnosti (průhledové osy, orientační, architektonické dominanty území, členitost a různorodost zástavby apod.). Jedná se nejen o hodnotu dlouhodobě rozvíjené urbanistické struktury jednotlivých sídel a jejich vazeb, ale i o hodnotu krajiny, vytvořené a kultivované dlouhodobým hospodařením.

Sledovaný jev 13a: Architektonicky nebo urbanisticky cenné stavby nebo soubory staveb, historicky významné stavby, místa nebo soubory staveb

Popis sledovaného jevu:

Architektonicky cennou stavbou se myslí jedinečné stavby a jejich soubory, prvky typu drobná architektura, sochy, významné z hlediska umělecko-historického.

Urbanisticky cennou stavbou nebo souborem staveb se myslí stavby, soubory staveb a prvky typu drobná architektura, sochy, jejichž umístění v terénu či jejich charakter je činí výrazně viditelnými a které významně ovlivňují vizuální charakter sídla i krajiny.

Historicky významnou stavbou nebo souborem staveb se myslí stavba nebo soubor staveb, prvky typu drobná architektura, sochy, vše významné svou minulostí např. spojené s narozením či pobytem známé osobnosti nebo jako dějiště historické události.

⁹ Tamtéž, s. 42–43.

¹⁰ Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Brno: Ústav územního rozvoje, březen 2014, s. 13. Zveřejněno na webu dne 2. 10. 2014.

¹¹ HANÁK, Marek. Urbanistická hodnota zástavby a její ochrany. *Moderní obec: měsíčník pro komunální politiku a regionální rozvoj*. Praha: Profi Press, 10/2014.

¹² Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Brno: Ústav územního rozvoje, červen 2011. .

¹³ TUNKA, Martin: *Obsah územně plánovací dokumentace*. 1. vydání. Praha: ABF, a.s., nakladatelství ARCH, edice Stavební právo, 2003. Aktualizace 2013.

Historicky významným místem se myslí lokalita nebo i rozsáhlejší území, nikoliv stavba samotná či soubor staveb, spojené s historicky významnou událostí (místa dějinných událostí a událostí, které zachycují umělecká díla nebo byla inspirovaná pro vznik těchto děl).

Související metodická východiska:

→ **Komentář ke sledovanému jevu dle MMR (12/2019):¹⁴**

Architektonicky cenná stavba – jedinečné stavby a jejich soubory nezapsané v Ústředním seznamu kulturních památek (např. stavby významných architektů, slohově čisté budovy, dochované stavby lidového stavitelství).

Historicky významná stavba nebo místo – budova nebo soubor staveb, lokalita nebo i rozsáhlejší území významné svou minulostí, např. spojené s narozením či pobytem známé osobnosti nebo jako dějiště historické události (bojiště, místa národopisných slavností, místa, která inspirovala umělecká díla) nezapsané v Ústředním seznamu kulturních památek.

Urbanisticky či architektonicky zvláště cenné soubory – urbanistické celky charakteristické jednotnou urbanistickou či architektonickou koncepcí, nepodléhající památkové ochraně.

Jako historicky významné stavby nebo soubory staveb je v případě potřeby vhodné zařadit také (bývalé) vojenské hřbitovy.

Poznámka:

MMR zcela mylně definuje Urbanisticky či architektonicky zvláště cenné soubory jako ty, které nepodléhají památkové ochraně, což je absurdní, „...protože právě chráněná území reprezentují nejvýznamnější urbanistické hodnoty...“¹⁵

Související metodická východiska k původně sledovaným jevům 13, 14, 15, 19, 20:

Původně sledovaný jev 13 (Historicky významná stavba, soubor) je též uveden ve výrokové části plánů ochrany, vydávaných podle památkového zákona pro plošně památkově chráněná území.¹⁶

A3.2b Historicky významné stavby (H) jde o stavby, jejichž zachování a obnova jsou žádoucí s ohledem na jejich historický význam. Ten může být dán například jejich vazbou na významnou historickou událost či osobu, případně tím, že jde o poslední stopu jinak změněné starší urbanistické struktury či situace a podobně.

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 13 dle MMR (10/2014):¹⁷**

Historicky významnou stavbou se myslí budova nebo soubor staveb významné svou minulostí např. spojené s narozením či pobytem známé osobnosti nebo jako dějiště historické události (nezapsané v ÚSKP).

¹⁴ Metodika sledovaných jevů pro územně analytické podklady, metodický návod k příloze č. 1 vyhlášky 500/2006 Sb., [online] Praha: MMR, prosinec 2019; ISBN: 978-80-7538-243-6.

¹⁵ KUČA, Karel; KUČOVÁ Věra. Metodika identifikace a klasifikace území s urbanistickými hodnotami. Praha: Národní památkový ústav, edice odborné a metodické publikace, svazek 53, 2015, ISBN 978-80-7480-025-2. s. 14.

¹⁶ Vyhláška č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón (účinnost dne 1. 1. 2009), s. 27.

¹⁷ Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Brno: Ústav územního rozvoje, březen 2014.

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 13 dle MMR (06/2011):¹⁸**

Historicky významnou stavbou se myslí budova nebo soubor staveb významné svou minulostí např. spojené s narozením či pobytem známé osobnosti nebo jako dějiště historické události.

Původně sledovaný jev 14 (Architektonicky cenná stavba) je též uveden ve výrokové části plánů ochrany,¹⁹ vydávaných podle památkového zákona pro plošně památkově chráněná území:

A3.2a architektonicky cenné stavby (A) jde o stavby vykazující individuální architektonickou hodnotu, která je dána jejich vlastní architektonickou kvalitou, mírou dochování a autenticitou historických konstrukcí, dispozicí a vnějšího pláště, nebo alespoň některé z těchto charakteristik. Patří sem jak stavby náročněji architektonicky ztvárněné, tak stavby svým ztvárněním běžné, pro dané území však charakteristické. Tvoří významný potenciál pro prohlášení za kulturní památku. Pokud má stavba dochovanou hodnotnou fasádu, bude do této kategorie zařazena i tehdy, byl-li její interiér částečně či zcela zmodernizován, neboť tím není dotčeno vnější působení stavby v urbanistickém celku. Stejně tak ale mohou být do této kategorie zařazeny i stavby se zmodernizovanými fasádami, které vykazují výrazné architektonické památkové hodnoty v interiéru...

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 14 dle MMR (10/2014):²⁰**

Architektonicky cennou stavbou se myslí jedinečné stavby a jejich soubory nezapsané v ÚSKP (např. stavby významných architektů, dochované stavby lidového stavitelství).

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 14 dle MMR (03/2014):²¹**

Architektonicky cennou stavbou se myslí jedinečné stavby a jejich soubory nezapsané v ÚSKP (např. stavby významných architektů, dochované stavby lidového stavitelství).

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 14 dle MMR (06/2011):²²**

Architektonicky cennou stavbou se myslí jedinečné stavby a jejich soubory nezapsané v ÚSKP (např. stavby významných architektů, slohově čisté budovy, dochované stavby lidového stavitelství).

Původně sledovaný jev 15 (Významná stavební dominanta) je též uveden ve výrokové části plánů ochrany,²³ vydávaných podle památkového zákona pro plošně památkově chráněná území:

A3.2c Významné stavební dominanty (doplňková charakteristika) Významnou stavební dominantou může být... jiná stavba, pokud se dominantně uplatňuje v kontextu urbanistického prostředí památkové rezervace nebo památkové zóny, zejména v panoramatických pohledech, ale i v rámci urbanistických prostorů. Rušivé stavební dominanty do této skupiny nespádají.

¹⁸ Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Brno: Ústav územního rozvoje, červen 2011.

¹⁹ Vyhláška č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón (účinnost dne 1. 1. 2009), s. 26.

²⁰ Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Brno: Ústav územního rozvoje, březen 2014.

²¹ Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Pracovní verze. Ústav územního rozvoje, Brno, březen 2014.

²² Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Brno: Ústav územního rozvoje, červen 2011.

²³ Vyhláška č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón (účinnost dne 1. 1. 2009), s. 27.

Významná stavební dominanta je ze své podstaty doplňková charakteristika stavby zařazené obvykle i v rámci jiného jevu (architektonicky cenná stavba a podobně).²⁴

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 15 dle MMR (10/2014):²⁵**

Významnou stavební dominantou se myslí stavby a jejich soubory, jejichž umístění v terénu či charakter je činí výrazně viditelné a do velké míry ovlivňující vizuální charakter sídla i krajiny.

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 15 dle MMR (03/2014):²⁶**

Významnou stavební dominantou se myslí stavby a jejich soubory, včetně staveb zapsaných na Ústřední seznam kulturních památek, jejichž umístění v terénu či charakter je činí výrazně viditelné a do velké míry ovlivňující vizuální charakter sídla i krajiny.

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 15 dle MMR (06/2011):²⁷**

Významnou stavební dominantou se myslí stavby a jejich soubory, jejichž umístění v terénu či charakter je činí výrazně viditelné a do velké míry ovlivňující vizuální charakter sídla i krajiny.

→ **Komentář k původně sledovanému jevu č. 19 dle MMR (10/2014):²⁸**

Místem významné události se myslí budova nebo soubor staveb, lokalita nebo i rozsáhlejší území významné svou minulostí, dějiště historické události (např. místo spojené s narozením či pobytem známé osobnosti, bojiště, místa národopisných slavností, místa, která inspirovala umělecká díla), nezapsané v ÚSKP.

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 19 dle MMR (03/2014):²⁹**

Místem významné události se myslí lokalita nebo i rozsáhlejší území spojené s historicky významnou událostí (např. bojiště, poutní místa, místa národopisných slavností, místa, která inspirovala umělecká díla).

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 19 dle MMR (06/2011):³⁰**

Místem významné události se myslí lokalita nebo i rozsáhlejší území spojené s významnou událostí (např. bojiště, poutní místa, místa národopisných slavností, místa, která inspirovala umělecká díla).

²⁴ KUČA, Karel; KUČOVÁ Věra. *Metodika identifikace a klasifikace území s urbanistickými hodnotami*. Praha: Národní památkový ústav, edice odborné a metodické publikace, svazek 53, 2015, ISBN 978-80-7480-025-2, s. 53.

²⁵ *Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti*. Brno: Ústav územního rozvoje, březen 2014..

²⁶ *Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti*. Pracovní verze. Ústav územního rozvoje, Brno, březen 2014..

²⁷ *Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti*. Brno: Ústav územního rozvoje, červen 2011.

²⁸ *Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti*. Brno: Ústav územního rozvoje, březen 2014.

²⁹ *Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti*. Pracovní verze. Ústav územního rozvoje, Brno, březen 2014.

³⁰ *Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti*. Brno: Ústav územního rozvoje, červen 2011.

POKYNY PRO REFERENTA KE SLEDOVANÝM JEVŮM 11, 13A

Pro přípravu dat využitelných pořizovatelem při zpracování údajů o území pro jevy 11, 13a, tj. těch, které získává průzkumem v území, případně si tento průzkum zadává u externího zpracovatele, jsou využívána základní prostorová data PaGIS ve vazbě na základní atributy evidované v Památkovém katalogu.

Standardně jsou to pro jev 13a definiční a přírůstkové body PaGIS použité pro prostorovou identifikaci prvků Soupisu v Památkovém katalogu. Pro výdej lze takto připravit pouze veřejné prvky Soupisu v kategorii územního rozsahu *objekt lokalizovaný*. Pro požadovaný územní rozsah je možno vydat všechny prvky, které nespádají pod jev 8a nebo 118. Výběr je vhodné upřesnit vyplněním atributu Stupeň památkové hodnoty (nabývá hodnot: *hodnotný, nehodnotný, rušivý, nezjištěno*).

Dalším atributem pro výběr je hodnocení urbanistické, které je žádoucí podchytit jako jeden z podkladů pro jev 11, vyplňované u prvků při tzv. odborných revizích a návrzích chráněných území a pro tzv. Legislativní mapy (nabývá hodnot: *rušící charakter území* nebo *spoluvytvářející charakter území*).

Hlavním prostředím, v němž jsou vytvářena data pro podchycení hodnot využitelných pro jev 11 je však Památkový GIS. Zde jsou, tak jako to dále uvádíme i pro jev 118, v rámci datové sady A1 vytvářeny plošné prvky zájmových území, urbanistických bloků a prostorů a prvků kulturní krajiny a zeleně. Na přípravě těchto dat spolupracuje dle zavedených pravidel lokální editor GIS s odd. GIS GnŘ.

Před výdejem dat musí pověřený referent ÚOP provést kontrolu prvků Soupisu odpovídajících daným kritériím a případně doplnit prvky chybějící. Optimální by bylo prověření všech prvků v terénu, které ale není aktuálně v podmínkách NPÚ reálné.

Referent dále připraví do informačního souboru, který bude k datům při výdeji produktovým administrátorem přiložen, údaje o datech a podrobnostech průzkumů, z nichž pocházejí vydávaná data. Konkrétní průzkumy dle možnosti řádně ocituje.

Sledovaný jev 118: Další záměry, pokud nejsou vyjádřeny jinou položkou

Popis sledovaného jevu:

Sledovaný jev 118 slouží pro poskytnutí dalších údajů o území k jevům, ke kterým se chce NPÚ vyjádřit, a které nejsou dosud uvedeny v přehledu sledovaných jevů části A přílohy č. 1 k vyhlášce č. 500/2006 Sb.

Dalšími záměry z hlediska památkové péče se myslí např. záměry na změnu památkové ochrany (návrhy na prohlášení případně zrušení KP, NKP, PR, PZ). Do tohoto jevu je třeba zařadit i OP, která byla stanovena pro historická jádra sídel nezapsaná v ÚSKP jako PR nebo PZ.

Lze sem zařadit i další jevy, vykazující kulturní hodnoty v posuzovaném území, pro které nebyl sledovaný jev dosud vymezen, např. prvky kulturní krajiny a její struktury nezařaditelné do jevu č. 11.

Související metodická východiska:

→ Komentář ke sledovanému jevu dle MMR (12/2019):³¹

Jedná se o veřejné i soukromé záměry změn v území, které nejsou součástí údajů o území dle § 27 odst. 2 stavebního zákona.

→ Komentář k původně sledovanému jevu 118 dle MMR (03/2014):³²

Jedná se o veřejné i soukromé záměry změn v území, které nejsou součástí údajů o území dle § 27 odst. 2 stavebního zákona.

³¹ Metodika sledovaných jevů pro územně analytické podklady, metodický návod k příloze č. 1 vyhlášky 500/2006 Sb., [online] Praha: MMR, prosinec 2019; ISBN: 978-80-7538-243-6.

³² Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Pracovní verze. Ústav územního rozvoje, Brno, březen 2014.

→ **Komentář k původně sledovanému jevu 118 dle MMR (06/2011):³³**

Jedná se o záměry na provedení změny v území, které nejsou podmnožinou údajů o území (záměry obcí, ekonomických subjektů atd.)

POKYNY PRO REFERENTA KE SLEDOVANÉMU JEVU 118

Data pro jev 118 – Další záměry, pokud nejsou vyjádřeny jinou položkou – představují především prvky Soupisu evidované v Památkovém katalogu a jevy evidované v ÚSKP, pro něž není NPÚ poskytovatelem – právní stavy fáze ochrany *podání návrhu na prohlášení (I)* a *zahájení řízení o prohlášení (H)*. Pravidla a postupy navrhování na straně Soupisu i evidence právních stavů specifikuje interní směrnice NPÚ – Směrnice GŘ XXIX/22 z 19. 12. 2022 – vedení Ústředního seznamu kulturních památek ČR.

Činnosti související se změnami fáze ochrany, počínaje návrhem na prohlášení, jsou v kompetenci určených pracovníků odboru EDIS jednotlivých ÚOP a ED GnŘ.

Referent, pokud má přidělenou v Památkovém katalogu roli *EDITOR_PRVKU_NEM* (*Editor prvků s omezeným přístupem*) může v rámci Katalogu v Soupisu navrhnout prvky k ochraně – a to prvky, které nově vytvoří nebo i prvky již v Soupisu evidované (standardně návrhem změny atributů v Katalogu). K podání návrhu ovšem dochází až po projednání regionální komisí (výsledek projednání zapisuje určený pracovník odboru EDIS ÚOP).

Pro typ ochrany KP a NKP se standardně pro jev 118 využívají definiční a přírůstkové body PaGIS použité pro prostorovou identifikaci prvků Soupisu v Památkovém katalogu. Pro výdej lze takto připravit pouze veřejné prvky Soupisu v kategorii územního rozsahu *objekt lokalizovaný*.

Obdobně jsou pro bodovou identifikaci prvků v kategorii území využívány jejich prostorové identifikátory, kterými jsou definiční body lokalit CZ_Retro.

Navrhovaná chráněná území (PR, PZ) a ochranná pásma stejně jako navrhované změny rozsahu ochrany již existujících PR, PZ a OP by však měly být zpracovány i plošně vymezení návrhu na straně PaGIS. Standardně od r. 2009 vzniká v rámci řešení úkolu *Památkově chráněná území ... Součinnost při přípravě vyhlášení a revizi památkově chráněných území* (název se v jednotlivých letech drobně liší). Na odborném vymezení se podílejí urbanisté, resp. pověřeni pracovníci, jednotlivých ÚOP a urbanisté / odborní garanti úkolu za GnŘ. Zákras navrhovaných změn rozsahu ochrany v GIS provádějí editoři PaGIS jednotlivých ÚOP ve spolupráci s pracovníky odd. GIS GnŘ, které zajišťuje začlenění těchto prostorových dat do centrální geodatabáze. Pravidla spolupráce na úkolu jsou v době vydání tohoto památkového postupu shrnuta na blogu Pro(Pa)GIS (<https://pagis.npu.cz/ten-dela-to-a-ten-zas-tohle-i/>; <https://pagis.npu.cz/ten-dela-to-a-ten-zas-tohle-ii/>). Budou nahrazena připravovanou směrnicí, která by měla být vydána v září 2023.

³³ *Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti.* Brno: Ústav územního rozvoje, červen 2011.

ZÁVĚR

Poskytování aktuálních údajů NPÚ o území a výdej dalších podkladů pro pořizování ÚAP se opírá o data IISPP, ať již z titulu jejich evidence v ÚSKP a SAS, nebo se jedná o předmět zájmu památkové péče. S ohledem na vzájemnou provázanost prostorové složky dat v PaGIS a záznamů Památkového katalogu je přitom důležité korektní vyplnění vazebních identifikátorů a dalších atributů podmiňujících vizualizaci a výběr dat pro výdej. Pro využitelnost těchto dat pro účely ÚAP a ÚPD obecně je důležitá prostorová složka těchto dat zpřístupňovaná prostřednictvím Geoportálu památkové péče, kterým je zajištěn i výdej těchto dat pořizovatelům ÚAP. Záznamy Památkového katalogu a případně i tzv. Metainformačního systému (MIS) jsou pro ÚAP využitelné pouze za předpokladu korektní prostorové identifikace v daných aplikacích. Záznamy zařazené v těchto aplikacích do jiné kategorie územního rozsahu než *objekt lokalizovaný* nebo *lokalita nebo její část* a záznamy nepřímo lokalizované se nemohou stát součástí vydávaných dat.

Příprava výdeje dat, pro něž je NPÚ poskytovatelem, má závazná pravidla stanovená interní směrnici NPÚ – Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ. Kromě základního dokončení vymezení rozsahů ochrany KP zde pracovníky zapojené do vytváření a správy těchto dat ještě čekají kontroly starších revizí rozsahů – přednostně pro chráněná území a ochranná pásma – s ohledem na žádoucí přechod na ÚÚP pro RÚIAN.

Z podkladů pro jevy, pro něž není NPÚ poskytovatelem, je nejdůležitější předávat pořizovatelům návrhy ochrany pro jev 118. S ohledem na význam těchto dat je zapotřebí se snažit projednat, aby při některé z příštích změn vyhlášky MMR se stal NPÚ pro tyto jevy poskytovatelem.

Je potřeba si uvědomit, že v případě dat pro jevy, kde NPÚ poskytovatelem není, pořizovatele nic nezavazuje k tomu, aby tyto podklady od NPÚ přebíral. Aby tak činil, je potřeba, aby data pro ně, která zveřejňujeme, byla kvalitní. Toho nedosáhneme jejich přesným zaškatulkováním podle jevů, ale zvalitněním obsahu záznamů k nechráněným prvkům Soupisu v Katalogu. Především pro podklady pro jev 11 a 13 je důležité, aby se referenti věnovali systematicky soupisové části Katalogu – včetně zodpovědného vyplňování anotací.

V textu neprobíráme další aplikace IISPP, z nichž pořizovatel nebo přímo zpracovatel ÚPD může získat další informace – především dokumenty tzv. Metainformačního systému (MIS) a odborných knihoven a archivů (Carmen). V těchto evidencích je potřeba mít pořádek a kvalitní záznamy.

Bez ohledu na výdej dat jsou základní data pro ÚAP zveřejňována v rámci IISPP a slouží jako informační zdroj. I na základě této skutečnosti je potřeba zajistit jejich aktuálnost a potřebnou kvalitu. Na podporu poskytování kvalitních a aktuálních výdejů dat pro pořizování ÚAP byl zpracován tento památkový postup zohledňující zároveň nové změny legislativních předpisů ve smyslu změn prováděcího právního předpisu stavebního zákona (Vyhláška č. 13/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územněplánovací dokumentaci a způsobu evidence územněplánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb.) a rovněž vydání interní směrnice NPÚ – Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ č. j. NPÚ-310/98382/2019 o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS.

POUŽITÉ ZKRATKY

- AOPK** Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
- CB** Codebook – systém pro správu slovníků a thesaurů v rámci IISPP
- CZ_Retro** Prostorová databáze sídelních lokalit Čech, Moravy a Slezska Společnosti pro obnovu vesnice a malého města, z. s. používaná pro prostorovou identifikaci v IISPP.
- ČR** Česká republika
- ED** Odbor evidence a dokumentace (GnŘ)
- EDIS** Odbor evidence, dokumentace a informačních systémů (ÚOP NPÚ)
- ESS** elektronická spisová služba
- Geoportál** Geoportál památkové péče
- GIS** geografický informační systém (obecně)
- GnŘ** generální ředitelství
- GŘ** generální ředitelka
- HOŘ** Hlavní organizační řád NPÚ (č. j. NPÚ-310/95151/2022)
- IISPP** Integrovaný informační systém památkové péče – jednotný systém pro ukládání, správu a prezentaci odborných dat NPÚ; aplikace IISPP jsou přístupné prostřednictvím Portálu Integrovaného informačního systému památkové péče.
- INF** Odbor Informatiky (GnŘ)
- ISAD** Informační systém o archeologických datech - soubor aplikací pro evidenci, správu a prezentaci archeologické části kulturního dědictví ČR, integrovaný do IISPP.
- Katalog** viz Památkový katalog
- KP** kulturní památka
- KÚ** krajský úřad
- MIS** tzv. Metainformační systém; aplikace IISPP pro jednotné ukládání, popis a zpřístupnění digitálních nebo digitalizovaných odborných dokumentů (fotografií, map, plánů, textových dokumentů apod.) týkajících se památek a dalších objektů zájmu památkové péče.
- MMR** Ministerstvo pro místní rozvoj
- MonumIS** aplikace používaná v letech 1990–2015 pro vedení Ústředního seznamu kulturních památek ČR (ÚSKP).
- MonumNET** internetová verze aplikace MonumIS
- NKP** národní kulturní památka
- NPÚ** Národní památkový ústav
- OP** ochranné pásmo (památkové)
- ORP** obec s rozšířenou působností
- PaGIS** Památkový geografický informační systém; zajišťuje prostorovou lokalizaci objektů zájmu památkové péče vedených v ostatních aplikacích IISPP, vytváření a ukládání odborných prostorových dat a tematických map a jejich jejich zpřístupnění prostřednictvím Geoportálu památkové péče.
- Památkový katalog** aplikace IISPP pro vedení Ústředního seznamu kulturních památek ČR a Soupisu (obsahujícího i záznamy objektů, které nejsou evidovány v ÚSKP) a stejnojmenná webová aplikace.
- Památkový zákon** Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (památkový zákon)
- PR** památková rezervace
- PZ** památková zóna
- RÚIAN** Registr územní identifikace, adres a nemovitostí – jeden ze 4 základních registrů ČR podle zákona o základních registrech č. 111/2009 Sb.
- SAS** Státní archeologický seznam ČR – evidence Území s archeologickými nálezy (UAN) ve smyslu § 22. odst. 2 a § 23b zákona 20/1987 Sb. o státní památkové péči, založená na rozčlenění UAN na principu očekávatelnosti a předpokladu výskytu archeologických nálezů v krajině do 4 kategorií I.–IV., kterou vede Národní památkový ústav (NPÚ); stejnojmenná aplikace integrovaná do ISAD / Památkového katalogu.

Stavební zákon Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

UAN území s archeologickými nálezy – evidenční jednotka Státního archeologického seznamu.

ÚAP územně analytické podklady

ÚAPk územně analytické podklady krajů

ÚAPo územně analytické podklady obcí

ÚSKP Ústřední seznam kulturních památek

ÚÚP účelové územní prvky v Registru územní identifikace, adres a nemovitostí podle § 31 zákona o základních registrech č. 111/2009 Sb.

PAMÁTKOVÉ INFORMAČNÍ SYSTÉMY

Odkazy pro veřejný / vyhrazený přístup do aplikací:

Portál Integrovaného informačního systému památkové péče: <https://iispp.npu.cz>

Aplikace Integrovaného informačního systému památkové péče:

Památkový katalog: <https://pamatkovykatalog.cz> / <https://iispp.npu.cz/katalog>

ÚSKP: <https://pamatkovykatalog.cz/uskp> / <https://iispp.npu.cz/katalog/#/ustredniSeznam/>

Seznam právních stavů: <https://iispp.npu.cz/katalog/#/pravniStav/>

Soupis: <https://pamatkovykatalog.cz/soupis> / <https://iispp.npu.cz/katalog/#/prvek/>

Geoportál památkové péče: <https://geoportal.npu.cz>

Mapové služby: <https://geoportal.npu.cz/web/Applications/LiveData>

Mapové aplikace: <https://geoportal.npu.cz/web/MapApplication>

Objednávkový / výdejní modul: <https://geoportal.npu.cz/web/DataMarketOrder>

Metadata: <https://geoportal.npu.cz/metadataserver>

MIS: <https://iispp.npu.cz/mis/public/> / <https://iispp.npu.cz/mis>

ISAD: <https://isad.npu.cz>

Odborné knihovny a dokumentační fondy: <https://iispp.npu.cz/carmen>

Codebook - sdílené číselníky: <https://iispp.npu.cz/codebook>

LITERATURA, PODKLADY

Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Brno: Ústav územního rozvoje, červen 2011.

Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Brno: Ústav územního rozvoje, březen 2014.

Metodika sledovaných jevů pro územně analytické podklady, metodický návod k příloze č. 1 vyhlášky 500/2006 Sb., [online] Praha: MMR, prosinec 2019; ISBN: 978-80-7538-243-6 (pdf). Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/stanoviska-a-metodiky/stanoviska-odboru-uzemniho-planovani-mmr/3-uzemne-planovaci-podklady-a-jejich-aktualizace/metodika-sledovanych-jevu-pro-uzemne-analyticke-po>

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 500/2006 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-500#f3142880>

Příloha č. 2 k vyhlášce č. 500/2006 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-500#f3142880>

Směrnice GŘ XXIX/22 z 19. 12. 2022 - vedení Ústředního seznamu kulturních památek ČR. Dostupné také z: <https://intranet.npu.cz/dms/-/doc/file/9346035>

Směrnice Národního památkového ústavu, Směrnice GŘ XXVIII/2019/NPÚ o poskytování prostorových dat ÚSKP a SAS vydaná pod č. j. NPÚ-310/98382/2019. Dostupné také z: <https://intranet.npu.cz/dms/-/doc/file/720357>

Standard sledovaných jevů pro územně analytické podklady obcí. Metodický návod k příloze č. 1 části A Územně analytické podklady obcí podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. Pracovní verze. Ústav územního rozvoje, Brno, březen 2014.

Vyhláška č. 13/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. Dostupné také z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2018-13>

Vyhláška č. 418/2022 Sb., kterou se mění vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 360/2021 Sb., kterou se mění vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území, ve znění pozdějších předpisů, ve znění vyhlášky č. 164/2022 Sb. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2022-418>

Vyhláška č. 420/2008 Sb., kterou se stanoví náležitosti a obsah plánu ochrany památkových rezervací a památkových zón (účinnost dne 1. 1. 2009). Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-420>

Vyhláška č. 500/2006 Sb., ze dne 10. listopadu o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. Dostupné také z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/pravo-a-legislativa/stavebni-zakon/novelizace-vyhlascky-c-500-2006-sb>

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (památkový zákon). Dostupné také z: <https://www.npu.cz/cs/pamatkova-pece/o-pamatkove-peci/legislativa>

Zákon č. 114/1992 Sb., Zákon České národní rady o ochraně přírody. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>

Zákon č. 283/2021 Sb., Stavební zákon. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-283#cast1>

BAŠTOVÁ, Dara; KRUŠINOVÁ, Lenka; SKLENÁŘOVÁ, Zuzana; VOLFÍK, Petr. Státní archeologický seznam České republiky. Uživatelská příručka. Verze1.1. Praha: Národní památkový ústav, 1996.

HANÁK, Marek. Urbanistická hodnota zástavby a její ochrany. *Moderní obec: měsíčník pro komunální politiku a regionální rozvoj.* Praha: Profi Press, listopad 2014. Dostupné také z <https://moderniobec.cz>.

KRUSOVÁ, Alena. *Příprava podkladů pro poskytnutí aktuálních údajů Národního památkového ústavu pro pořizování územně analytických podkladů, památkový postup.* Praha: Národní památkový ústav, edice odborné a metodické publikace, svazek 77, 2015, ISBN 978-80-7480-025-8.

KRUSOVÁ, Alena, SYROVÁ Zuzana. Data památkové péče pro účely ÚAP. *Urbanismus a územní rozvoj.* Brno: Ústav územního rozvoje, číslo 5/2022, ročník XXV, ISSN 1212-0855, MK ČR E 721, s. 45—53. Dostupné také z: <https://www.uur.cz/media/4ioffz5m/08-datapam.pdf>; <https://www.uur.cz/casopis-uaur/cisla-casopisu-journal-issues/2022/52022/>.

KUČA, Karel; KUČOVÁ Věra. *Metodika identifikace a klasifikace území s urbanistickými hodnotami*. Praha: Národní památkový ústav, edice odborné a metodické publikace, svazek 53, 2015, ISBN 978-80-7480-025-2. Dostupné také z: <https://www.npu.cz/cs/e-shop/18517-metodika-identifikace-a-klasifikace-uzemi-s-urbanistickymi-hodnotami>.

KUČOVÁ, Věra; DOSTÁLEK, Jiří; EHRLICH, Marek; KUČA, Karel; PACÁKOVÁ, Božena. *Metodika tvorby standardizovaného záznamu krajinné památkové zóny*. Praha: Národní památkový ústav, 2014. Odborné a metodické publikace. ISBN 978-80-7480-022-1. Dostupné také z <https://www.npu.cz/publikace/metodika-tvorby-standardizovaneho-zaznamu-krajinne-pamatkove-zony.pdf>.

MÁCHOVÁ, Hana; VOLDŘICH, Vladimír. Druhá úplná aktualizace Územně analytických podkladů obcí, *Urbanismus a územní rozvoj*. Brno: Ústav územního rozvoje, ročník XV, č. 4/2012, s. 3—5. Dostupné také z https://www.uur.cz/media/wxmjwo3j/01_druha.pdf.

SYROVÁ, Zuzana; SYROVÝ, Jiří. GIS as a part of Czech Heritage Integrated Information System. XXIIrd Symposium CIPA, September, 12th-16th, 2011, Prague, Faculty of Civil Engineering, Czech technical University in Prague; ISBN 978-80-01-04885-6. Dostupné také z <https://blog.sy-sy.cz/wp-content/uploads/2018/03/cipa117123998.pdf>

SYROVÁ, Zuzana; EISMANN, Šimon. Geografické informační systémy v Národním památkovém ústavu. *ArcRevue*. 2013, č.2, s. 10-16. Dostupné rovněž z https://blog.sy-sy.cz/wp-content/uploads/2018/03/PAGIS_2013.pdf

SYROVÁ, Zuzana; SYROVÝ, Jiří; KRUSOVÁ, Alena. Oborový informační systém památkové péče v kontextu národních a mezinárodních snah o zajištění interoperability. *Zprávy památkové péče*, sv.74, 5, s. 411-416. ISSN 1210-5538.

TUNKA, Martin. *Obsah územně plánovací dokumentace*. 1. vydání. Praha: ABF, a.s., nakladatelství ARCH, edice Stavební právo, 2003. Aktualizace 2013.

VOLFÍK, Petr. Výzkum, vytváření a implementace Integrovaného informačního systému památkové péče – cíle a způsoby řešení výzkumného úkolu. *Zprávy památkové péče* 2010, roč. 70, č. 2, s. 83—85. ISSN 1210-5538.

VOREL, Ivan; SKLENIČKA, Petr. *Péče o krajinný ráz – cíle a metody*. Praha: ČVUT, 1999. s. 159—187. ISBN 80-01-01979-9.